

GEWIKT EN GEWOGEN

BOUWSTENEN VOOR EEN REGIONALE ERFGOEDWERKING

SESSIE 1 – COLLECTIEZORG

Met zachte hand. De zorg voor kwetsbare stukken in je collectie. *De Ieperse Vlaggen beter bewaard en in de kijker gezet.* (spreker: Liesbeth Thiers, CO7)

Volgend verslag biedt de aanwezigen maar ook alle andere erfgoedgeïnteresseerden een kort overzicht van het voorgesteld inspirerend project, de belangrijkste reacties en de elementen in de discussie.

HET VOORBEELD VAN DE IEPERSE VLAGGEN

CO7 is een erfgoedcel die werkt voor 7 gemeentes in de zuidelijke westhoek, zij is gegroeid vanuit de stedelijke erfgoedcel Ieper. Het project van de [Ieperse vlaggen](#) werd oorspronkelijk ook door de stedelijke erfgoedcel Ieper opgezet. De regionale erfgoedcel volgt dit project verder op, al staat het nu op een wat lager pitje.

De aanleiding

In Ieper werden, ook bij culturele verenigingen, heel wat vlaggen bewaard. Elk afzonderlijk vertellen ze het verhaal van hun (veelal verloren) gebruik. Als groep vertellen ze het verhaal van een vereniging. Het zijn unieke stukken maar hun bewaring vormt veelal een probleem, en de vlaggen zijn ook sterk verspreid bewaard, bij de vereniging, in archieven, musea of heemkringen.

Het project

Door een specifiek aangeworven projectmedewerker werden 400 vlaggen professioneel geïnventariseerd, de soorten vlaggen werden bestudeerd en voor de bewaring werden praktisch hulp geboden. Vlaggen in publiek bezit werden bekeken door een professionele restauratrice en worden nu bewaard in een speciale vlaggenkar. Voor de vlaggen in privébezit werd een zeer concrete handleiding uitgewerkt, waar je echt mee aan de slag kan (zie [link](#)). Ook kregen verenigingen zuurvrije bewaardozen. Voor het project werd ook een ruim netwerk opgezet van experts (KIK, AMSAB,...)

Waarom is dit project interessant:

- De erfgoedcel brengt verschillende expertises samen rond een concreet project.
- Collectiezorgers hebben veelal te weinig tijd en kennis om met deze stukken om te gaan. Door de zorg projectmatig aan te pakken en door de ondersteuning die geboden worden, kwam met tot een echte win-win situatie, zowel voor vrijwilligers als de musea.
- Ook werden veel verenigingen buiten het traditionele erfgoedpubliek betrokken
- De stukken konden veelal ter plaatse, bij de vereniging bewaard blijven.
- Ook stukken in privébezit kunnen ontsloten worden via de website en worden toegankelijk voor het brede publiek.

De toekomst

Alle info blijft beschikbaar via de website. Voorlopig is er nog geen plan om een zelfde project voor de regio CO7 uit te voeren, maar wel werkt de erfgoedcel samen met de provincie aan de uitbouw van een regionaal erfgoeddepot van waaruit gelijkaardige project rond beheer en behoud en registratie kunnen worden opgezet. Ook de erfgoeddatabanken van CO7 blijven groeien (<http://www.westhoekverbeeldt.be> en <http://www.historischekranten.be>) en graag wil de erfgoedcel de databanken ook koppelen.

VRAGEN, REACTIES

Hoe werd de terminologie, de termenlijst opgesteld?

Dit gebeurde met de professionelen van de musea en op basis van literatuurstudie.

Waarom de focus op een object en niet op een thema?

(1) De erfgoedcel heeft op deze manier contact kunnen leggen met verschillende verenigingen én zo een breed draagvlak rond zijn werking kunnen maken. Dit was belangrijk voor de start van de convenant. (2) Het zorgt voor een vorm van bewustwording van erfgoed binnen de eigen organisatie én de zorg die hiermee gepaard gaat.

Dit is zeer interessant.

Vandaag zijn de vlaggen veelal centraal opgelegd en vertellen ze veel minder een lokaal verhaal.

Filip (een dertigtal jaar terug was Filip in '83-84 bij KADOC één van de eerste onderzoekers naar de Banistiek in Vlaanderen): **Destijds werden er 5000 foto's genomen, met een studie vanuit iconografisch en kunsthistorische blik. Filip vraagt of er vandaag nog veel bezoekers zijn?**

Liesbeth heeft geen zicht op de exacte cijfers, maar er zijn inderdaad nog steeds bezoekers en op de site is alle rand-info rond de vlaggen, hun gebruik en bewaring nog steeds bewaard. Ook in recente projecten, zoals 'Suskwiet' wordt de info ook nog gebruikt wanneer er bijvoorbeeld een vlag opduikt.

Het lijkt belangrijk dat niet iedereen zijn eigen afzonderlijke databank ontwikkelt!

Het is beter samen te werken dan allemaal afzonderlijk te investeren. Het is daarbij zeker belangrijk het standpunt van de klant te bekijken. Hoe wil hij/zij info terugvinden?

Livia Snauwaert (depotconsulent registratie Provincie West-Vlaanderen) pikt in en licht de initiatieven van de provincie (een heuse erfgoeddatabank) en die van andere provincies/erfgoedcellen toe. Ook Liesbeth licht de voorbeelden toe van databanken die in de Westhoek werden opgezet. Deze databanken groeien allen sterk naar elkaar toe. De databanken groeien ook, en steeds meer gemeentes sluiten aan... Er wordt alsmaar meer samengewerkt rond dit thema.

UITWISSELING

Is online belangrijk? Willen we online?

- In CO7 bleek dit een belangrijke basis om regionaal concreet samen te werken. Er werd een brede medewerkerspool opgezet voor de online collectiewebsites en vanuit vele gemeentes werd zeer actief aan de websites meegewerkt
- Het is belangrijk om de verwachtingen van de gebruiker centraal te zetten. Hij/zij ziet door de vele bommen het bos soms niet meer. Afstemming van initiatieven is belangrijk.
- belangrijk te kijken naar wat de belangrijke struikelblokken zijn (nood aan advies, vorming, begeleiding?)

Voor wie bewaren we collecties? Doen we dit voor onszelf, de volgende generatie, de eeuwigheid? Is er nood aan selectie? Is er nood aan specifiek conserveringsmateriaal?

- Je moet veelal *en bloc* aanvaarden, je kan niet zomaar selecteren. Dit kan wel achteraf, en dan kan je stukken ook doorgeven aan andere organisaties.
- Filip: het is goed om het principe te hanteren niet te betalen voor collectiestukken. Zo kan je het beschikbare geld ook aanwenden voor de bewaring van de stukken.
- Vincent: Schenking heeft ook juridisch belangrijke gevolgen. Als je voor een collectie betaalt kan je die soms beter beheren. Dat is soms een bewuste keuze. Bij een schenking zijn er soms heel wat extra bepalingen. Je kan dus maar beste concrete projecten opstellen!
- Een gezamenlijke aankoop van materiaal kan interessant zijn.

Wat betekent een regionaal depot?

- Liesbeth en Livia lichten het depotverhaal in de zuidelijke westhoek toe. Dit depot is een eerste in de provincie en zal de collecties van de stad Ieper bevatten en ook voor de regio een belangrijke rol spelen (bv. voor het archeologisch erfgoed,...). Dit is echter nog zeer nieuw, het moet nog groeien, en er zal een duidelijke taakverdeling gebeuren. Er zijn ook heel wat praktische zaken die geregeld moeten worden (sleutels, toegang, ruimteverdeling,...).
- Een depot is niet een permanente stockageplaats maar een plaats waar ook tijdelijk stukken terecht kunnen (verhuis, probleem in eigen depot) of waar registratie en projectwerk rond conservatie kan gebeuren. Het is zeker ook niet de bedoeling om erfgoedverenigingen hun collectie te ontnemen. Het is veeleer de plaats van waaruit ondersteuning kan worden geboden, zoals ook in het Ieperse vlaggen project.
- De provincie neemt hierin een belangrijke rol op. Ze ondersteunt, investeert mee. Zelf bouwen doet de provincie niet. Ze zoekt partners in gemeentes, erfgoedcellen en musea. Ook in de toekomst zal de provincie dit beleid verder zetten.

Willen we extra ruimte voor onze collecties?

- Het Esperantofonds in Kortrijk zal met de komst van de nieuwe Kortrijkse bibliotheek hun situatie moeten herzien. Voorlopig worden ze gehuisvest in de oude bibliotheek.

- Suzanne vraagt naar wat er met de vele archeologische collecties gebeurt die door bedrijven worden opgegraven. Er ontstaat een korte discussie over deze opgravingen. Ook hier kan een regionaal depot een belangrijke rol spelen, al blijft de eigenaar natuurlijk de beheerder van de collectie.
- In de meeste gevallen is bewaren ter plaatse dé beste oplossing. Er is echter wel een probleem qua stockageruimte bij de diverse verenigingen.
- Een depot mag geen container worden. De collecties dienen ook ontsloten te worden.